

Fenomén i-škol: Historie a současný stav

I-Schools Phenomenon: History and present situation

PhDr. Michal Lorenz, Ph.D. / Kabinet informačních studií a knihovnictví, Filozofická fakulta Masarykovy university (the Division of Information and Library Studies, FF MU in Brno)

Resumé:

Příspěvek představuje hnutí i-škol a důvody jeho vzniku. Pozornost je věnována základním elementům i-škol a modelu informačního oboru. Role, kterou i-školy hrají, je ilustrována na diverzitě oblastí studia a s nimi spojených příležitostech. Po uvedení projektů inovujících kurikula knihovnicko-informačních škol je přiblížena role řídicího a koordinačního výboru I-Caucus a význam i-konferencí. Následuje analýza problémů hnutí i-škol spojených s interdisciplinaritou a identitou. Závěrem jsou představeny výzkumy i-škol a perspektiva hnutí v České republice.

Klíčová slova: i-školy, informační obor, interdisciplinarita, identita i-škol, výzkum i-škol

Summary:

The paper introduces the initiative of I-Schools and the grounds of its origin. It focuses upon the fundamental elements of I-Schools and the I-model. The role played by these schools has been illustrated by the diversity of their fields and the new opportunities that are thus opened up. After having indicated projects supporting innovative LIS curricula, the paper explains the role of the steering and coordinating I-Caucus committee and the importance of I-Conferences. Also an analysis of issues related to the interdisciplinary character and the identity of I-Schools forms part of the paper. The research activities of I-Schools and the prospects of this initiative in the Czech Republic conclude this contribution.

Keywords: I-Schools movement, I-Field, interdisciplinarity, identity of I-Schools, I-Schools research

Úvod

Hnutí označované iSchool nebo i-School movement je původem z USA. Ačkoli se může zdát, že je hnutí záležitostí vzdáleného zahraničí a České republiky se přímo netýká, jeho projevy pronikají do směřování výzkumu a formování vizí oboru informační studia a knihovnictví. Přispívá k profilování studijních programů, jejichž absolventi se stávají součástí trhu práce. Absolventi pak ovlivňují další vývoj informačního prostředí. V příspěvku popisují vznik a vývoj hnutí a hledám odpověď na otázky: Co je hnutí i-škol? Jakou má strukturu a jak funguje? Jaký úkol si hnutí určilo k naplnění? Ovlivňuje myšlenkové působení hnutí i-škol výzkumné a vzdělávací dění v České republice?

Příspěvek seznamuje informační pracovníky z praxe i akademického prostředí s hnutím i-škol a jeho cíli. Upozorňuji v něm na nutnost zvýšené pozornosti k vývoji nových interakcí i příležitostí v informační sféře a jejich integraci do studijních programů informačních a knihovnických škol u nás. Po krátkém shrnutí historie i-škol se věnuji sporu mezi informačním a knihovnickým světem, který vedl k inovacím kurikul škol více zaměřených na informační studia. Hnutí i-škol, které se během sporu rozrostlo a zformovalo do organizačně rozvinuté podoby, je zde charakterizováno s ohledem na své základní pilíře, na model oboru a na posuny v zaměření vzdělávání. V kapitolách 4–6 popisují řídicí výbor i-škol, včetně kritérií pro participaci ve výboru, oborové konference a související společenskou roli i-škol. Za charakteristické rysy i-škol považují interdisciplinaritu, aktivní snahu

o formování identity informačního oboru a zaměření na aplikovaný výzkum. Těmto charakteristikám věnuji pozornost ke konci příspěvku v kapitolách 7, 8, a 9. Závěrečná část se věnuje perspektivě hnutí v České republice.

V příspěvku používám překlad termínu i-School*. Anglická podoba snadno svádí k překladu i-Škola. Tento tvar však neodpovídá běžným jazykovým zvyklostem češtiny. Příhodnější podoba překladu iŠkola však také působí problémy, a to při psaní pojmu na začátku věty. Proto používám termín i-škola, jehož podoba odpovídá českému jazykovému úzu a systémově řeší použití termínu na začátku věty, tj. eliminuje problém psaní velkého písmene. Podobně používám i ostatních odvozených termínů (např. i-obor). Pouze v případě výboru i-škol používám původní označení i-Caucus, který tvoří úzké jádro i-škol, stanovuje standard a je značkou reprezentující hnutí.

1 I-obor

Informační obor (i-obor) zažívá překotný rozvoj, prochází prudkou proměnou. Otevírá nové horizonty, které udiví řadu informačních pracovníků. S vývojem informačních a komunikačních technologií a proměnami informační práce sílí různé tlaky a formují se nové zájmové skupiny působící na vývoj informačního oboru. Jednou z nejrychleji se vyvíjejících skupin je hnutí i-škol, které se rychle šíří z USA a Kanady do Evropy a dalších částí světa. Přináší s sebou nejen nové výzkumné zaměření odborníků z univerzit a řadu nových informačních profesí, ale také proměnu vzdělávání informačních pracovníků. I-školy jsou alternativně nazývány informačními školami. H. Bruce je popisuje jako „intelektuální komunity tvořené výzkumníky a vědci z rozmanitých akademických a v praxi zakotvených kontextů, které aplikují různé metody a teorie za účelem porozumění širokému spektru informačních problémů“¹. V následující části se zaměřím na vývoj hnutí i-škol a koncepty, které ovlivňují jeho formování a směřování.

1.1 Formování hnutí i-škol

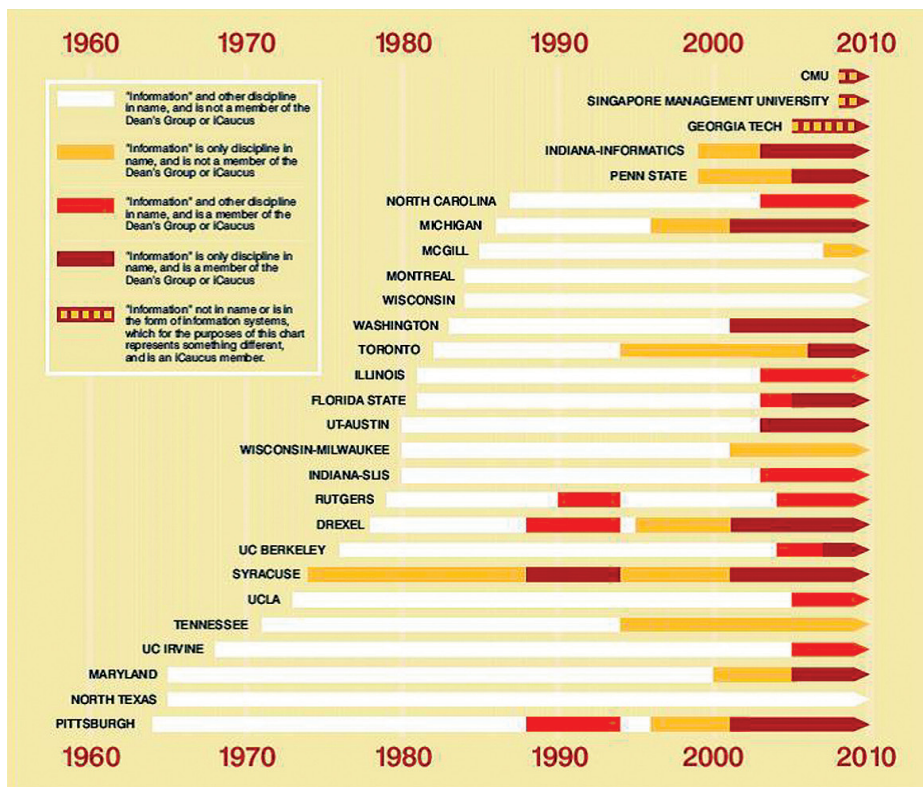
V roce 1988 děkani z amerických univerzit v Pittsburghu, Syracusách a na Drexelově univerzitě (Philadelphia) v čele s Toni Carbo založili skupinu označovanou Gang tří (Gang of Three). Skupina hledala cestu, jak rozvinout studijní kurikula a navázat vědeckou spolupráci mezi fakultami. Souběžným cílem bylo najít způsob, jak před rektorem obhájit a zdůraznit význam oboru informační věda. Díky propojování vědců z různých oborů s prakticky orientovanými odborníky, kteří měli zájem o studium informací a o zefektivňování informační práce, se zformovala intelektuální komunita. Působení této skupiny se postupně začalo těšit zájmu. Do roku 2003 se skupina rozrostla o účastníky z dalších sedmi univerzit. Setkávání členů probíhalo dvakrát ročně a mělo neformální charakter. S přibývajícím množstvím činností skupiny rostla potřeba ustavit ústřední řídicí orgán, jehož název by výstižněji vyjádřil podstatu celé skupiny. Skupina označovaná jako hnutí i-škol či projekt i-škol přijala formální název „iSchool Caucus“ (Výbor i-škol). Po ustavení

* Překlad pojmu byl konzultován s I. Svobodovou z Ústavu pro jazyk český při Akademii věd ČR. SVOBODOVÁ, Ivana. Pojem iSchool [online]. Michal Lorenz.

¹ BRUCE, Harry. The Audacious Vision of Information Schools [online]. *International Symposium on the Transformation & Innovation of Library and Information Science*, November 16–17, 2010, Taipei, Taiwan. [cit. 2014-23-06].

Dostupný z: <http://www.glis.ntnu.edu.tw/2010conference/docs/proceeding039-045.pdf>.

i-Caucus hnutí dále sílí a rozšiřuje se na další univerzity. Dalším viditelným úspěchem hnutí je navázání spolupráce s příbuzným uskupením informatiků. Tímto uskupením byla Asociace děkanů pro výzkum programování – CRA Deans (Computing Research Association Deans), v níž začala řada děkanů i-škol participovat.² Dnes komunitu i-škol tvoří instituce, které se vyvinuly ze škol informačně-knihovnických, instituce, které vznikly splnutím odlišných studijních programů nebo vytvořením studijního programu „na zelené louce“, tedy programu zcela nového, pro nějž byli přijati externí vyučující.³



Obr. 1 Vývoj pojmenování i-škol. (Převzato z: OLSON, Gary M., GRUDIN, Jonathan. *The Information School Phenomenon*. Interactions. 2009, 16(2) s. 17, ISSN 1072-5520.)

² LARSEN, Ronald L. iSchools. In BATES, Marcia J., MAACK, Mary Niles (eds.). *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. ed. Boca Raton: CRC Press, 2010, s. 3018–3023. ISBN 0-8493-9712-x. BRUCE, Harry. The Audacious Vision of Information Schools [online]. *International Symposium on the Transformation & Innovation of Library and Information Science*, November 16–17, 2010, Taipei, Taiwan. [cit. 2014-23-06].

Dostupný z: <http://www.glis.ntnu.edu.tw/2010conference/docs/proceeding039-045.pdf>.

³ KING, John Leslie. Identity in the I-School Movement. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, 32(4), 13, ISSN 1550-8366.

Rada původních informačně-knihovnických i-škol vypustila ze svého názvu knihovnictví a zaměřila svoji kvalifikaci „na všechny formy informací potřebných k rozvoji vědy, obchodu, vzdělání a kultury“.⁴ Vedle užší komunity i-škol oficiálně přijatých za členy i-Caucus se formuje širší komunita i-škol, která zahrnuje školy zaměřující svůj zájem na „společenské aspekty informačních technologií“⁵. Komunita i-škol vznikla:

- jako důsledek snahy spojit vědce z různých oborů, věnující se výzkumu fenoménu informace,
- jako výsledek sporů a experimentů s kurikuly škol nabízejících v USA program Informační a knihovní věda,
- jako snaha využít otevírající se příležitosti ke zvyšování excelence, interdisciplinárního výzkumného zaměření,
- jako formování nových pracovních příležitostí vznikajících v kontextu informačního průmyslu a znalostní ekonomiky.

Hnutí je vedeno vizí i-školy jako jednoznačného identifikátoru pro zaměstnavatele, kteří hledají odborníky vzdělané v základních formách analýzy a zpracování informací a informační práce, schopných interpretovat výsledky své práce v širších souvislostech vývoje celé společnosti.

2 Krize identity a vývoj kurikul

Pro úspěšný proces akreditace je nezbytné vytyčit stěžejní vyučovací předměty, v nichž si budoucí absolventi osvojí základní znalosti a dovednosti svoji profesi a na nichž budou moci založit svoji další specializaci. V podmínkách rychlého a dynamického rozvoje informační vědy se tak s rostoucí naléhavostí otevírá před odborníky stále se vracející problém vymezení základu kurikula. Tváří v tvář komplexitě různých zaměření a důrazů rozmanitých perspektiv začínají někteří odborníci mluvit o krizi ve vzdělávání informačních pracovníků. Ta je ve skutečnosti krizí profesní identity. Příznaky této krize jsou přítomny i v předposlední fázi vzdělávání v oboru, charakterizované slučováním oborů knihovnictví a informační věda (LIS – Library and Information Science). Integrace informační vědy a knihovnictví nebyla bezproblémová, jak ukazuje studie L. A. Grotzingera z roku 1986. Pomohla ovšem překonat nebezpečí zmenšujícího se přílivu studentů, kteří směřovali spíše na školy věnující se počítačové a informační vědě. Přizpůsobila také kurikula knihovnických škol nástupu informačních technologií, s nimiž byl v knihovnickém vzdělávání problém. Výuka informační vědy se však ustavila často separovaně od výuky knihovnické, nicméně zůstaly zachovány styčné body v podobě několika volitelných kurzů.⁶ O osm let později konstatuje G. A. Marco, že zatímco se rozpadlo tradiční kurikulum – mnoho knihovnických škol přestalo učit předměty tradičně přednášené jako povinný základ,

⁴ The iSchools Caucus [online]. [cit. 2010-08-09]. Dostupné z: <http://www.ischools.org/>. Podle A. Dillona je tento trend patrný i ve studijních programech knihovnických a informačních studií (LIS programy), z nichž přes 30 % používá názvy jako Škola informace nebo Informační studia, slovo knihovna bylo z názvu odstraněno. DILLON, Andrew. What it Means to be an iSchool. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 267–273. ISSN 0748-5786.

⁵ DURRANCE, Joan C. Competition or Convergence? *Library and Information Science Education at a Critical Crossroad*. 2004, s. 195.

⁶ GROTZINGER, Laurel A. Curriculum and Teaching Styles: Evolution of Pedagogical Patterns. *Library Trends*. 1986, vol. 34, no. 3, s. 458–459.

nové jednotné kurikulum se neobjevilo. Kurzy ze styčných oblastí se neetablovaly jako kurzy povinné a univerzity je nabízejí dál ve volitelné formě, což nezaručuje, že budou patřit do základní výbavy absolventa školy⁷. Miksa analyzuje paradigma, interpretace kurikula a hodnoty vyjadřované ve skrytém kurikulu, jejichž rozdíly podle něj ukazují na rozdílné jádro informační vědy (I-svět) a knihovnictví (tzv. L-svět)⁸. B. Cronin tvrdí, že „termín knihovní věda je oxymoron“, jelikož organizace informací není vědou, „správný výraz je knihovnictví“. Současně dodává, že existují akademické důvody pro „eliminaci knihovnických programů z výzkumných univerzit a jejich umístění v profesních vzdělávacích institucích“⁹. Cronin volá po intelektuální integraci interdisciplinárním přístupem. Budoucí interdisciplinární spolupráce by měla vznikat mezi informační vědou a kognitivní psychologií, počítačovou vědou, komunikačními technologiemi či kulturní antropologií. Projevem obratu v zaměření oborů je výsledek každoročního obchodního setkání ALISE v roce 1998. Na něm odhlasovali členové asociace vypuštění slova knihovna z poslání asociace¹⁰ a mění i názvy svých studijních programů¹¹.

N. A. Van House a S. A. Sutton zkoumají ekologickou perspektivu oboru. Všimají si, jak rostoucí strategický význam informace v ekonomii mění ekologii informačního prostředí. Autoři rozumí v ekologické perspektivě profesi jako druhu, který si musí zasloužit své přežití. Přirovnávají ji k pandě, která je ve své tradiční, ale úzké specializaci na ekologicky specifické prostředí (tzv. niku) odsouzena k vyhynutí. Vysoce turbulentní prostředí s rostoucí konkurencí v podobě ostatních oborů, které mají zájem podílet se na činnostech spojených s informační prací, si vyžaduje změnu strategie přežití. Uprostřed expandujícího informačního trhu, v němž tvoří knihovny nepatrnou část informačního průmyslu a pracovní síly, s ubývajícími pracovními místy v knihovnách a s rostoucím množstvím interdisciplinárních problémů musí být obor schopný dynamické adaptace. House a Sutton doporučují, aby obor reagoval na nastalou situaci adaptivní radiací – rozšířením do nových oblastí a specializací – diferenciací mezi studenty i programy, jejichž výsledkem je vznik nových specializací, které mohou vyústit v divergenci, tedy v odklon od tradiční akreditace. Dále doporučují hybridizaci oboru – přejmutí rysů jiných úspěšných oborů díky interdisciplinaritě a rozšíření velikosti programů, které umožní experimentování a růst diverzity.¹² Proti odmítnutí existence krize se opakovaně vyjádřil J. N. Berry a M. Gorman, podle nichž informační studia vytlačila knihovnictví a přeměrovala výzkumy v oboru, zaměřené na knihovny nahradilo

⁷ MARCO, Guy A. The Demise of the American Core Curriculum. *Libri*. 1994, **44**(3), 175–189. ISSN 0024-2667.

⁸ Na zásadní, až paradigmatické rozdíly poukázal MIKSA, Francis L. Library and information science: two paradigms. In: VAKKARI, Perti, CRONIN, Blaise (eds.). *Conceptions of library and information science. Historical, empirical and theoretical perspectives*. London: Taylor Graham, 1992, s. 229–252. ISBN 0-947568-52-2.

⁹ CRONIN, Blaise. Cutting the Gordian Knot. *Information Processing & Management*. 1995, vol. 31, no. 6, s. 897–902.

¹⁰ St. LIFER, Evan, ROGERS, Michael. ALISE. Cutting “L” Word from Mission. *Library Journal*. 1998, vol. 123, no. 3, s. 97.

¹¹ KRISTL, Carol. UCLA Library School Drops the “L” Word. *American Libraries*. 1999, vol. 30, no. 6, s. 34–36. Jako první změnila své jméno na School of Information v roce 1996 Michiganská univerzita.

¹² Van HOUSE, Nancy A., SUTTON, Stuart A. The Panda Syndrome: An Ecology of LIS Education. *Journal of Education for Library and Information Science*. 1999, vol. 37, no. 2, s. 131–147.

zaměřením na komunikační technologie.¹³ A. Dillon a A. Norris¹⁴ odmítají parazitní vztah mezi informačními studií a knihovnictvím. Průzkum databází odborných článků a dizertací jasně ukázal, že vyučující stejně jako doktorští studenti publikují výsledky výzkumů v oblastech zaměřených na knihovny. Výsledkem studie Dillona a Norrise je opětovné odmítnutí existence krize a konstatování, že obor se rozvíjí a vzkvétá. Důvod pocitu krize dle autorů tkví v nepochopení nově se nabízejících příležitostí, v nízké sebedůvěře a malém důrazu na kvalitu přijímaných magisterských studentů (nízké přijímací požadavky), nových vyučujících (prokázání kvality publikování na základě bibliometrie) a kurzů (nabídka kurzů zajímavých i studenty mimo zkoumaný obor).¹⁵

2.1 Projekt inovace kurikul v USA

Fenomén i-škola se vyvíjel v atmosféře inovativních projektů HRISM a KALIPER. Na projekt HRISM (Human Resources for Information Systems Management) z roku 1990 navázal projekt KALIPER (The Kellogg-ALISE Information Professions and Education Renewal Project) realizovaný v letech 1998–2000 v USA pod záštitou nadace W. K. Kellogga. Cílem projektu HRISM byla podpora inovací ve vzdělávání. Inovace se snažily o „vývoj širšího rámce pro výzkum informačních problémů, zvýšení interdisciplinarity a zlepšení informačně technologické infrastruktury, efektivní využití technologií podporujících kurikula, o vznik inovací kurikul, o zefektivnění výkonu distančního vzdělávání, větší flexibilitu dodávaných programů a vznik kurikula více orientovaného na uživatele.“¹⁶ V rámci projektu HRISM byly provedeny experimenty na pěti univerzitách: na Drexelově univerzitě vzniklo studium softwarového inženýrství s orientací na informační technologie¹⁷, na univerzitě v Illinois došlo k rozvoji programu distančního vzdělávání a k revizi jádrového kurikula, na Floridské státní univerzitě vzniklo bakalářské studium informačních technologií a síťového managementu¹⁸ a centrum pro analýzu použitelnosti, na Michiganské univerzitě vznikly v magisterském studiu specializace zahrnující mimo knihovnictví i management informačních systémů, interakci člověk-počítač, správu záznamů a archivů a architekturu systémů budoucnosti.¹⁹ Poslední zapojenou univerzitou byla univerzita v Marylandu. Následující projekt KALIPER se pod vedením

¹³ BERRY III, John N. We Must Have *Library Education*. *Library Journal*. 1998, vol. 123, no. 3, s. 82. BERRY III, John N. Don't Dis the LIS "Crisis": Gorman is right to focus his ALA term on library education. *Library Journal*. 2004, vol. 129, no. 16, s. 10. GORMAN, Michael. Whither library education? *New Library World*. 2004, vol. 15, no. 9–10, s. 376–380.

¹⁴ DILLON, Andrew, NORRIS, April. Crying Wolf: An Examination and Reconsideration of the Perception of Crisis in LIS Education. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2005, vol. 46, no. 4, s. 280–298.

¹⁵ DILLON, Andrew, NORRIS, April. Crying Wolf: An Examination and Reconsideration of the Perception of Crisis in LIS Education. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2005, vol. 46, no. 4, s. 280–298.

¹⁶ KALIPER Advisory Committee. *Educating Library and Information Science Professionals for a New Century: The KALIPER Report* [online]. Executive Summary. July 2000 [cit. 2010-06-14]. Dostupný z: <http://durrance.people.si.umich.edu/TextDocs/KaliperFinalR.pdf>.

¹⁷ CHILDERS, Thomas A. Adventures with the "L" Word: The Drexel Chronicle. *Library Journal*. 1998, vol. 123, no. 3, s. 112–113.

¹⁸ DURRANCE, Joan C. Competition or Convergence? Library and Information Science Education at a Critical Crossroad. *Advances in Librarianship*. 2004, vol. 28, s. 175.

¹⁹ MARCUM, Deanna B. Transforming the Curriculum; Transforming the Profession. *American Libraries*, 1997, vol. 27, no. 1, s. 35.

K. Pettigrew zaměřil na analýzu trendů ve vzdělávání v oboru na téměř polovině vysokých škol v Severní Americe (USA i Kanada). Výsledkem bylo identifikování šesti základních trendů²⁰: zaměření na širší informační prostředí a informační problémy; multidisciplinární, na uživatele orientovaná kurikula; pronikání ICT do kurikula, růst investic do nejmodernějšího vybavení a výzkumných laboratoří; strukturování specializací; flexibilní formy studijních programů; rozšiřování studijních programů. Díky tomuto vývoji vzniká řada multioborových výzkumných týmů. Formují se také nové fakulty informatiky (Schools of Informatics), na nichž jsou oddělení počítačové vědy (Departments of Computer Science), knihovní a informační vědy a oddělení dalších oborů, které spojuje zájem o aplikaci informačních technologií.²¹ Školy v USA a Kanadě, které rozšiřují oblast svých zájmů tímto směrem, se pak přidávají ke komunitě nebo k hnutí i-škol.²² Mimo zaměření na formující se obor informatiky se jako důležité zaměření oborů jeví znalostní management, informační architektura a digitální knihovny. Nejvýraznější vlivy z okolních disciplín mají v současnosti počítačová věda, informační technologie a informační systémy.²³ Mezi metody, které jsou využívány ve výuce, patří případové studie, hraní rolí, projektová výuka²⁴, výuka zaměřená na řešení problémů, využívají se také laboratoře s technologickým vybavením.

3 Hnutí i-škol

Exponenciální růst digitálních informací působí na řadu odborníků jako elektrický šok. V záplavě digitálních informací se jeví jako vhodné mluvit o současné společnosti jako o společnosti digitální. S růstem množství informací narůstá význam informační práce, současně se odhaluje komplexita problémů, kterým digitální společnost čelí. Problémy jako například soukromí, důvěryhodnost, bezpečnost, přístupnost, řízení informací či organizování znalostí si kvůli své komplexitě vyžadují spolupráci odborníků z více

²⁰ PETTIGREW, Karen E, DURRANCE, Joan C. KALIPER: Introduction and Overview of Results. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2001, vol. 42, no. 3, s. 170–180. DURRANCE, Joan C. Competition or Convergence? Library and Information Science Education at a Critical Crossroad. *Advances in Librarianship*. 2004, vol. 28, s. 171–198. KALIPER Advisory Committee. *Educating Library and Information Science Professionals for a New Century: The KALIPER Report* [online]. Executive Summary. July 2000 [cit. 2010-06-14]. Dostupný z: <http://durrance.people.si.umich.edu/TextDocs/KaliperFinalR.pdf>. ROEGGE, Kathy. Trends in Library and Information Science Education Programs. *Metropolitan Library System* [online]. 2009, vol. 3, no. 11 [cit. 2010-06-14]. Dostupný z: http://www.mls.lib.il.us/announce/2009/03_11/trends.asp. TENOPIR, Carol. Educating Tomorrow's Information Professionals Today. *Searcher* [online]. 2002, vol. 10, no. 7 [cit. 2010-06-14]. Dostupný z: <http://www.infotoday.com/searcher/jul02/tenopir.htm>.

²¹ Vzniká řada specializovaných oborů jako např. sociální informatika, komunitní informatika, kognitivní informatika, lékařská informatika, zdravotnická informatika, ošetřovatelská informatika, organizační informatika, vzdělávací informatika, obchodní informatika atd.

²² Vzniká řada specializovaných oborů jako např. sociální informatika, komunitní informatika, kognitivní informatika, lékařská informatika, zdravotnická informatika, ošetřovatelská informatika, organizační informatika, vzdělávací informatika, obchodní informatika atd.

²³ MEZICK, Elizabeth M., KOENIG, Michael E. D. Education for Information science. In: CRONIN, Blaise (ed.). *Annual Review of Information Science and Technology*. Medford: Information Today, 2008, vol. 42, no. 1, s. 593–624. ISBN 987-1-57387-308-6.

²⁴ GROTZINGER, Laurel A. Curriculum and Teaching Styles: Evolution of Pedagogical Patterns. *Library Trends*. 1986, vol. 34, no. 3, s. 463.

disciplín. I-školy jako křížovky řady oborů tvoří multidisciplinární prostředí²⁵, které nabízí možnost odborníkům z různých oblastí zakotvit v této intelektuální komunitě a společně hlouběji zkoumat otázky spojené s fenoménem informace a s technologiemi umožňujícími jejich efektivní zpracování a komunikaci. I-obor rozšiřuje doménu informační vědy „o informace a uživatele za institucionálním modelem tradičního LIS“.²⁶ Přestože se i-školy rekrutují z několika prestižních univerzit, většina předních univerzit jako jsou Harvard, Stanford či Yale žádné vzdělání v informačním oboru nenabízí. Studijní programy i-škol nejsou dle Dillona formálně odlišnými programy ve srovnání s tradičními programy LIS, jsou spíše „příkladem typu programu, do kterého se stále více programů LIS rozvíje“.²⁷ I-obor nezkoumá pouze vesmír zaznamenaných informací²⁸, jeho doménou se stávají modely interakcí uživatelů s informacemi při různých činnostech a designování prostředků pro jejich zefektivnění. Proces využívání informací je zkoumán ve společenském kontextu s možnými pozitivními dopady „na vědu, obchod, vzdělání a kulturu“.²⁹ I-školy najímají vyučující vystudované v různých oborech. Zpočátku jsou stejné termíny používány jinak a odborníci musejí hledat společný jazyk. Postupně se napříč oborovými hranicemi ustává společný diskurz a vniká nová akademická kultura. Vyučující pracující v rozmanitém a vysoce dynamickém prostředí si nemožou dovolit stagnovat a zapadnout do vyjetých kolejí svojí specializace, ale zůstávají sami aktivními studenty. I-školy jsou orientovány na aktuální problémy. O svoje slovo se však v poslední době začínají hlásit i na historii zaměření odborníci. Upozorňují na podceňování významu historické dimenze pro porozumění současným trendům. Během setkání na i-konferenci v Berlíně proto padl návrh založit organizační výbor pro historii informačního oboru – History Information Caucus.³⁰

3.1 I-model a pilíře i-škol

Pilíře i-škol tvoří lidé, informace a technologie ve vzájemné interakci. Zhang a Benjamin ve svém modelu informačního oboru (i-model) přidávají čtvrtý element, organizaci/společnost. Jednotlivé elementy integrují různé informační podobory v jednotnou disciplínu a jejich interakce dává oboru jeho dynamiku, rovnováhu a charakteristickou interdisciplinaritu.³¹ Nedostatečnost i-modelu jako rámce pro popis i-oboru kritizuje

²⁵ Mezi různé obory, které utvářejí i-školy, patří kromě „knihovní vědy a informační vědy počítačová věda, lingvistika, komunikace, řízení a obchod, manažerské informační systémy, práva, politika a veřejná správa, interakce člověk–počítač, psychologie a další“. ZHANG, Ping, BENJAMIN, Robert I. Understanding Information Related Fields: a Conceptual Framework. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2007, **58**(13), 1934. ISSN 1532-2890.

²⁶ DILLON, Andrew. What it Means to be an iSchool. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), s. 267. ISSN 0748-5786.

²⁷ Tamtéž.

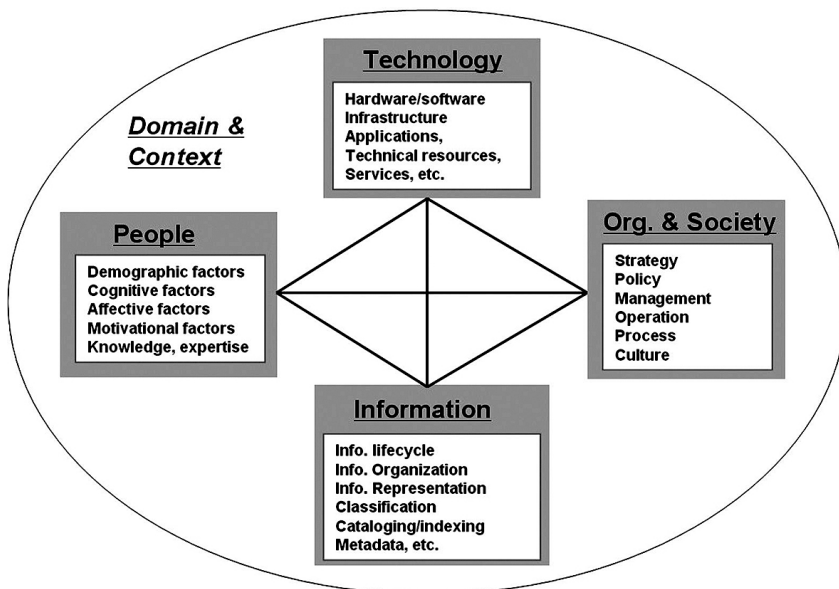
²⁸ BATES, Marcia J. The Invisible Substrate of Information Science. *Journal of the American Society for Information Science*. 1999, **50**(12), 1043–1050. ISSN 1532-2890.

²⁹ BRUCE, Harry. The Audacious Vision of Information Schools [online]. *International Symposium on the Transformation & Innovation of Library and Information Science*, November 16–17, 2010, Taipei, Taiwan. [cit. 2014-23-06]. Dostupný z: <http://www.glis.ntnu.edu.tw/2010conference/docs/proceeding039-045.pdf>.

³⁰ HABERMANNOVÁ, Hana, LORENZ, Michal. iConference 2014: i-Školy, i-obor i Berlín. *Inflow* [online]. 2014. ISSN 1802-9736. [cit. 2014-06-24]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/iconference-2014-i-skoly-i-obor-i-berlin>.

³¹ ZHANG, Ping, BENJAMIN, Robert I. Understanding Information Related Fields: a Conceptual Framework. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2007, **58**(13), 1934–1947. ISSN 1532-2890.

D. Madsen, podle níž daný i-model zjednodušuje hloubku integrace informačních pod-oborů, které nejsou bezpodmínečně interdisciplinární, ale jsou rozloženy v kontinuu od multidisciplinárních k transdisciplinárním oborům, což je rozlišení nezbytné pro položení jasných a pevných konceptuálních základů i-oboru.³²



Obr. 2 Informační model Zhanga a Benjamin. (Zdroj: ZHANG, Ping, BENJAMIN, Robert I. *Understanding Information Related Fields: a Conceptual Framework*. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2007, 58(13), 1936. ISSN 1532-2890.)

Bohatost interakcí mezi pilíři i-oboru plodí diverzitu témat, kterými se vědci na i-školách zabývají. Díky diverzitě a interdisciplinaritě témat svoji obnovu zažívá systémová teorie. Mezi nová výzkumná témata patří například digitální propast, globalizace a informační technologie v rozvojových zemích v kontextu společenských, politických a etických problémů, digitální služby, důvěra a kredibilita v online prostředí, posílení produktivity, měření návratnosti investic, vedení a podpora, technologie v socioekonomickém systému, informační ekologie a mnohé další.

3.2 Vzdělávání na i-školách

Své pevné místo v kurikulech i-škol získává předmět human-computer interaction (interakce člověk-počítač, HCI), který v rámci zaměření na základní elementy (informace– lidé – technologie) nachází na i-školách své ukotvení a dá se očekávat, že zde bude

³² MADSEN, Dorte. Interdisciplinarity in the Information Field. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*. 2012, 49(1), 1–7. ISSN 1550-8390.

dále rozvíjeno jeho vzdělávací i výzkumné působení.³³ Konkrétně použitelnost a design zaměřený na uživatele jsou principy HCI, jež nacházejí využití i mezi studenty, kteří ve svém zaměstnání nezpracovávají analýzy použitelnosti. Tyto principy jsou stále častěji přednášeny v samostatných kurzech pevně zakotvujících v kurikulech i-škol.³⁴ Nověji se na i-školách začíná prosazovat věda o službách (service science), „studující systémy služeb, které se liší v rozsahu (od jednotlivců k firmám, organizacím, vládám a národům) a zahrnující lidi, informace, organizace a technologie“.³⁵ S rozvojem e-vědy se o své místo na i-školách hlásí i další obory, které potřebují řešit problémy s kybernetickou infrastrukturou. Svě místo v informačním oboru se snaží nalézt archivnictví, které se zabývá např. problémy s digitálními archivy.³⁶ Kurzy o digitálních knihovnách jsou dnes zastoupeny početněji v kurikulech i-škol, než v kurikulech LIS škol či infromatických (počítačových) škol.³⁷ Díky všudypřítomnosti informačních technologií a bohatství témat se mění role i-škol. Profesionální práce s informacemi v přední linii vědecko technického pokroku staví i-školy do strategické obchodní pozice a otevírá nové trhy jejich absolventům. Se silnou značkou i-škola a kvalitním public relations roste počet zapsaných studentů. Kurikula jednotlivých i-škol představují specifickou směs zájmů jejich zaměstnanců a průmyslových příležitostí. Typické je zaměření na služby a funkce v celém životním cyklu informace. Důraz je kladen na profesionalitu a odpovědnost, stejně jako na technologie, jejichž úkolem je podporovat dovednosti a postupy při řešení problémů profese. I-školy nechtějí nahradit tradiční knihovnické a informačné vědní obory, ale spíše rozšířit jejich zájem a využití za hranice jednoho druhu institucí směrem k dalším odborným oblastem, paměťovým institucím a směrem k informačním potřebám uživatelů mimo institucionální rámec. Jejich přístup je současně řešením tenze mezi akademickou rolí a rolí profesní, která sužuje vysokoškolské knihovnické obory. Proto je kladen důraz na provázání kariérního postupu akademiků s výstupy z výzkumů, s produktivitou místo s výukou a činností ve službách.³⁸ Přesto mezi odborníky z knihovnické vzdělávání stále obavy, že hnutí i-škol představuje odklon od knihovnického vzdělávání ke vzdělávání jiného typu informačních profesionálů. Tento předsudek vyvrací D. P. Wallace pomocí dat o zápisu studentů na oborové školy z let 1979–2008. Zatímco počet studentů zapsaných na školy akreditované knihovnickým sdružením ALA za rok 2008 roste, celkový počet studentů

³³ Podle: OLSON, Gary M., GRUDIN, Jonathan. The Information School Phenomenon. *Interactions*. 2009, **16**(2), s. 19. ISSN 1072-5520.

³⁴ 93 % zkoumaných absolventů kurzů použitelnosti tvrdí, že základní principy, kterým se v kurzech naučili, využijí ve své práci. Podle BIAS, Randolph G., MARTY, Paul F., DOUGLAS, Ian. Usability/User-Centered Design in the iSchools: Justifying a Teaching Philosophy. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 274–289. ISSN 0748-5786.

³⁵ LYONS, Kelly A. Service Science in iSchools. In: *Proceedings of iConference 2010* [online]. 3–6 February 2010, Illinois Urbana-Champaign, USA [cit. 2014-18-06]. Dostupný z: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/14946/KLyons-final-submitted-iConference-service-science-ischools.pdf?sequence=2>.

³⁶ COX, Richard J., LARSEN, Ronald L. iSchools and Archival Studies. *Archival Science*. 2008, **8**(4), 307–326. ISSN 1389-0166.

³⁷ WILDERMUTH, Barbara M., POMERANTY, Jeffrey, OH, Sanghee, YANG, Seungwon, FOX, Edward A. I-Schools as a Natural Home for Digital Libraries Education. In: *Proceedings of iConference 2009* [online]. 8–11 February 2009, North Carolina, USA [cit. 2014-23-06]. Dostupný z: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15337/DL_in_i-schoolspaper-final2009-01-27.pdf?sequence=2.

³⁸ Podle DILLON, Andrew. What it Means to be an iSchool. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 267–273. ISSN 0748-5786.

zapsaných do oborových škol slabě poklesl. Trend rostoucího počtu studentů je tedy určován školami akreditovanými ALA a opuštění tradičního LIS vzdělávání ve prospěch i-škol není podloženo fakty.³⁹ Proces hybridizace informačního oboru je podporován i zapojením některých i-škol do konsorcia WISE (Web-based Information Science Education). Díky němu nejsou i-školy omezeny pouze na nabídku vlastních kurzů. Tato platforma poskytuje k distančnímu studiu předměty z ostatních škol v konsorciu a uznává takto získané kredity ve svém kurikulu.⁴⁰ I-školy také hojně využívají online výuku, a to více, než je tomu u škol akreditovaných ALA. Podle J. Kampov-Polevoi a J. Mustafy 14 z 19 i-škol v USA nabízí nějakou formu online vzdělávání, z toho 9 i-škol nabízí možnost vystudovat a získat titul pomocí online studia. Programy nabízející získání titulu mají často povinné krátkodobé období (4–10 dní), kdy studenti absolvují na začátku studia stáž, zbytek studia již probíhá virtuálně. Nabídka online vzdělávání na školách akreditovaných ALA odpovídá národnímu průměru USA. 35 % z nich nabízí online kurzy oproti 48 % i-škol. Školy ALA využívající online vzdělávání používají směs technologií, širší využití nachází online vysílání a videokonference. Oproti tomu většina i-škol využívá komerční či open source systém pro management kurzů (CMS). Nejpopulárnější jsou Blackboard, Moodle, Sakai, eCollege a ANGEL Learning. Software pro webové konference získává na popularitě, ale pouze jedna univerzita ho používá jako hlavní nástroj. Míchání různých technologií není obvyklé.⁴¹

4 I-Caucus

I-Caucus je hlavním řídicím a koordinačním orgánem i-škol. Usměruje vývoj hnutí a vytváří prostor pro setkávání děkanů a řídicích pracovníků i-škol. I-Caucus vznikl z původních i-škol, které se rozhodly podílet se na organizování a usměrňování informačního oboru a současně byly ochotny investovat finanční prostředky do propagace značky i-škol. I-Caucus po svém vzniku sloužil jako platforma pro komunikaci děkanů i-škol, kteří se scházeli na neformální recepci, aby diskutovali mezi sebou a se zaměstnanci fakulty. Při těchto příležitostech si navzájem představili skladbu kurikul svých škol a výzkumy, na nichž aktuálně pracují. Předmětem diskusí byly změny v administrativě a programové problémy, spojené se specifickým postavením i-škol na univerzitách. Během diskusí se plánoval kolaborativní výzkum. V roce 2005 přijali členové i-škol chartu i-Caucus, v níž jsou jasně stanoveny motivy, cíle a účel skupiny. Členové i-Caucus jsou voleni oficiálně uznanými členy i-škol. Ne každá i-škola má však svého zástupce v i-Caucus. Členové se naopak snaží udržet optimální velikost řídicí komise, aby bylo možno snáze dosáhnout důležitých rozhodnutí.

4.1 Kritéria pro zařazení mezi i-školy

I-škola, která žádá o oficiální zahrnutí mezi i-školy, musí splňovat tato kritéria:

- instituce je výzkumně orientována, její výzkumy jsou z převažující části sponzorovány,

³⁹ WALLACE, Danny P. The iSchools, Education for Librarianship, and the Voice of Doom and Gloom. *The Journal of Academic Librarianship*. 2009, 35(5), 405–409. ISSN 0099-1333.

⁴⁰ Více viz WISE – Web-based Information Science Education. [online]. [cit. 2014-28-07]. Dostupný z: <http://www.wiseeducation.org/>.

⁴¹ KAMPOV-POLEVOI, Julia, MOSTAFA, Javed. Online Learning at iSchools – Review of Current Offerings. In: *Proceedings of iConference 2009* [online]. 8–11 February 2009, North Carolina, USA [cit. 2014-18-06]. Dostupný z: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15330/iConfJKP26JMfinal.pdf?sequence=2>.

- škola připravuje budoucí výzkumníky díky akreditovanému doktorskému studiu,
- instituce se zavázala podporovat a rozvíjet informační obor,
- děkan školy vykazuje její činnost přímo nejvyššímu akademickému úředníkovi mateřské instituce, škola vybočuje z běžné univerzitní struktury.

Každá oficiálně přijatá i-škola odvádí roční administrativní poplatek a na stránce i-škol⁴² uvádí popis svého programu i školy jako takové. Podílí se také na plnění RSS agregátoru novinkami a vysílá svého zástupce na hlasování při volbě členů i-Caucus. O přijetí rozhoduje posudek na aspirující školu vypracovaný členskou komisí. Škola musí být také zvolena všemi členy a zaplatit členský poplatek. Požadavek na externí financování výzkumu, který sloužil jako důkaz, že škola se profilovala výzkumně, ztrácí v současnosti na významu, jelikož na financování výzkumu se stále větší měrou podílejí státní agentury. Výzkumná profilace škol je však stále považována za vysoce aktuální, jelikož ovlivňuje přijímání nových zaměstnanců a charakter výuky, stejně jako uplatnění absolventů.⁴³

5 I-konference

V různorodé směsi i-škol začíná hnutí hledat vlastní identitu. K jejímu formování významně přispěla série jednou ročně konaných konferencí, příznačně označovaných jako i-konference. Ty se začaly konat v rámci každoročního setkání děkanů organizace i-Caucus, a to od roku 2005. První konference proběhla v Pensylvánské státní univerzitě (Penn State), další v Michiganu.⁴⁴ Podle G. Harmona můžeme identifikovat čtyři hlavní důvody, proč se konala první i-konference:

- prozkoumat, co tvoří nezbytné základy informačního oboru,
- určit hlavní společenské problémy, které mohou i-školy pomoci řešit, a prozkoumat možnosti budoucího vývoje,
- najít oborové a administrativní styčné body mezi i-školami a jejich univerzitou,
- najít společná témata, která tvoří identitu i-škol.⁴⁵

I-konference jsou určeny primárně pro zaměstnance a studenty i-škol. Ostatní zájemci se mohou konference zúčastnit jako diváci a účastníci diskusí. Konference věnované fenoménu informace hrály významnou roli i ve formování identity informační vědy a dnes tvoří významnou část její historie. Předobraz i-konferencí můžeme najít podle A. Debonse a G. Harmona zvláště v konferenčních setkáních v rámci pokročilých studií informační vědy uskutečňovaných v Institutu NATO (NATO Advanced Study Institutes) v letech 1972–1983. Od té doby obor vyzrál a otázky spojené s identitou jsou v některých rysech zcela odlišné. V řadě rysů však zůstávají stále otevřené. Mezi shodné rysy obou akcí patří:

- akce Institutu NATO a i-konference mají multidisciplinární charakter,
- Institut NATO řešil podobné problémy, jako se řeší na i-konferencích,
- dosud nebyla dosažena shoda o povaze informace. Shoda nebyla dosažena ani v otázce poslání i-škol. Mnohoznačnost však není považována za negativní faktor brzdící rozvoj, je považována za příznak zdraví,

⁴² Viz iSchools. Leading and promoting the information field. [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupný z: <http://ischools.org/>.

⁴³ DILLON, Andrew. What it Means to be an iSchool. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 267–273. ISSN 0748-5786.

⁴⁴ OLSON, Gary M., GRUDIN, Jonathan. The Information School Phenomenon. *Interactions*. 2009, **16**(2), 15–19. ISSN 1072-5520.

⁴⁵ HARMON, Glynn. The First I-Conference of the I-School Communities. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 9–10. ISSN 1550-8366.

- obě aktivity se v důsledku otevírání nových příležitostí, spojených s požadavky uživatelů v důsledku informační exploze, se změnami v komunikaci, v procesech rozhodování a v řešení problémů věnují vytváření nových informačních povolání,
- při formování informační vědy hrála roli integrativního rámce teorie systémů. Ta doznává díky propojení s teorií chaosu a metaforou živých systémů se subsystémy zpracovávajícími informace v i-školách nové obrody.

Obě události se odlišují v těchto rysech:

- studie Institutu NATO byly mezinárodní, první i-konference byla národní (konala se v USA). V současnosti již je také mezinárodní,
- studie Institutu NATO byly podporované vědeckým výborem NATO, i-konference jsou sponzorované kromě i-škol také Národní vědeckou nadací Spojených států (U. S. National Science Foundation),
- Institut NATO řeší identitu formující se informační vědy, i-konference řeší identitu multidisciplinárně orientovaného oboru,
- informační věda 60. a 70. let hledá své zakotvení v akademickém prostředí, dochází k jejím začlenění do již existujících univerzit a fakult s vlastními tradicemi. Je posuzována z hlediska starších oborů bez ohledu na svoji jedinečnost. I-konference hostí vizionáře z jiných oborů a nabízejí jim ukotvení v již relativně zralém oboru. V současnosti obor začleňuje, vstřebává jiné obory.⁴⁶

Aby v multidisciplinárním prostředí i-konferencí mohlo docházet k přínosné komunikaci, která pomůže plodně směřovat dále celé hnutí i-škol, je potřeba dodržovat jistá základní pravidla. Účastníci konferencí nechávají informační obor polem nevyhraněným, protože, jak upozorňují H. Bruce, D. Richardson a M. Eisenberg⁴⁷, snaha stanovit jádro oboru, které má být jako jednotný základ přednášeno na všech i-školách, je kontroverzní. V multidisciplinárním prostředí je třeba vyslyšet všechny hlasy a neupřednostňovat pouze jedinou perspektivu. I-konference díky tomu probíhají v inkluzivní atmosféře, kde není skupina odborníků hájících hranice a dědičnou orientaci oboru před konkurenčními profesemi. V prostředí bez teritorialismu pak může vzkvétat spolupráce napříč disciplínami.⁴⁸

6 Společenská role i-škol

I-školy se otevřeně hlásí k odpovědnosti za svoji společenskou roli a prosazují společensky prospěšné etické hodnoty. Chtějí přispívat k řešení široce pojatých informačních problémů společností, být schopny samy zajistit finance na potřebné výzkumy a stát tak na přední linii vývoje – být silou představující inovativní vůdcovství a pokrok ve „vědě, obchodu, vzdělávání a kultuře“.⁴⁹ I-škola by měla být v centru akademických, výzkumných a servisních programů. Cílem je zaměřit se na interakci lidí s ICT, porozumět

⁴⁶ Podle DEBONS, Anthony, HARMON, Glynn. The I-Conference in Retrospect. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 19–21. ISSN 1550-8366.

⁴⁷ BRUCE, Harry, RICHARDSON, Debra J., EISENBERG, Mike. The I-Conference: Gathering of the Clans of Information. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 11–12. ISSN 1550-8366.

⁴⁸ DILLON, Andrew, RICE-LIVELY, Mary Lynn. Passing the Taxi-Driver Test. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 22–23. ISSN 1550-8366.

⁴⁹ iSchools. Leading and promoting the information field. [online]. Charter [cit. 2014-07-30]. Dostupný z: <http://ischools.org/>.

uživatelům informací, způsobům užívání informací, povaze ICT a jejich aplikací a na tomto základě vyvíjet, designovat a hodnotit informační technologie, služby a systémy. To předpokládá aktivní výzkumný program, realizovaný formou doktorského studia. Preferovaný je tzv. základní aplikovaný výzkum, jehož pomocí lze vyvíjet teorie a přitáhnout odborníky z dalších disciplín, které se zajímají o informační problematiku ve svém oboru a mohou přispět ke zkoumání společnosti i kultury z perspektivy i-školy: jak projektovat a reprezentovat informace a podporovat jejich využití? Aby i-školy mohly plnit úlohu inovativního vůdce v informačním oboru, je požadována již zmiňovaná nezávislost i-školy na instituci, jejíž jsou součástí. I-školy se pak stávají extraorganizační jednotkou, akademickým experimentem testujícím problematiku spojenou s interdisciplinaritou a spoluprací, jednotkou zodpovídající se přímo děkanovi instituce. I-školy najímají absolventy z ostatních i-školy a exportují vlastní absolventy do jiných oborů. Informační obor je relevantní nejen pro akademický svět, ale i pro místní, národní i mezinárodní komunity. Mezi základní hodnoty prosazované i-školy patří sociální prospěšnost, spolupráce s průmyslem, interdisciplinarita, kolegalita, flexibilita, inovace, adaptivita, kreativita, příprava absolventů na uplatnění ve vedoucích pozicích, ochota podstupovat rizika, budování pracovišť budoucnosti. U absolventů je pěstována snaha myslět abstraktně a kriticky, dosahovat vysokého výkonu.⁵⁰ Kurikula mají být dynamická a přizpůsobovat se aktuálním problémům společnosti. R. Heckman a J. Snyder zdůrazňují důležitost humanitního přístupu, který je potřeba zabudovat do kurikula stejně jako přístup technický. Volají po začlenění estetické zkušenosti a interakcí s uměním, které jsou komplementární k racionálnímu a vědeckému modelu vzdělání. Humanitní přístup přináší k technickým kompetencím další, „kros funkcionální“ kompetence (kompetence jako např. myšlení v globálních souvislostech), které potřebují informační profesionálové při řešení komplexních problémů, před které je současná společnost staví. Mezi tyto kompetence patří týmová práce, řešení problémů, globální vědomí a základní komunikační dovednosti. S jejich zvládnutím pak mohou studenti interpretovat víceznačné situace, interagovat s odborníky z ostatních oborů, konstruktivně zhodnotit vlastní výkon. Kompetence podporují intuici, empatii a schopnost tvořivě pracovat s metaforami a analogiemi. Zapojením měkkých dovedností dochází k doplnění analytických kompetencí a formování holistického pohledu. Svě odůvodnění nachází humanistický přístup v samotné povaze informačního oboru: podporuje schopnost syntetizovat, integrovat a zaměřovat se na vztahy, souvislosti a kontext.⁵¹ Zaměření na výzkum pro průmyslové odvětví s sebou současně nese skryté nebezpečí, podkopávající společenskou roli i-školy. Korporátní model univerzity, který rozumí i-škole jako podnikatelskému subjektu, posunuje poslání i-školy od rozvoje veřejného blaha k rozvoji obchodu. Univerzita přestává vzdělávat, místo toho školí, přestává být sociální institucí ve prospěch instituce průmyslové, audity,

⁵⁰ Podle HARMON, Glynn. The First I-Conference of the I-School Communities. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, 32(4), 9–10. ISSN 1550-8366. BRUCE, Harry, RICHARDSON, Debra J., EISENBERG, Mike. The I-Conference: Gathering of the Clans of Information. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, 32(4), 11–12. ISSN 1550-8366. THOMAS, James, DRAN, Ray von, SAWYER, Steve. The I-Conference and the Transformation Ahead. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, 32(4), 16–18. ISSN 1550-8366.

⁵¹ HECKMAN, Robert, SNYDER, Jaime. The Role of the Arts in an iSchool Education. In: *Proceedings of iConference 2008* [online]. 28 February – 1 March 2008, California, USA [cit. 2013-17-6]. Dostupný z: http://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15078/PA3-1_iconf08.pdf?sequence=2.

reporty a měřením produktivity konzumuje čas akademiků, který by měl být věnován výuce a výzkumu, branding a marketing spotřebovává stále více peněz, diplomy nejsou získávány, ale jsou produkty určenými k prodeji.⁵²

7 Interdisciplinarita

Jedním z hlavních charakteristických rysů i-škol je interdisciplinarita. Současně je však koncept interdisciplinaritý nejasný a charakter i-škol je různými autory pojímán odlišně. Řada autorů nerozlišuje mezi interdisciplinaritou a multidisciplinaritou, oba pojmy používají jako synonyma⁵³, bez ohledu na odlišnou formu kolaborace, kterou pojmy zahrnují. V odborných textech autoři mluví o pěstování transdisciplinaritý⁵⁴, multidisciplinaritý⁵⁵ a interdisciplinaritý⁵⁶. Podle Hollanda nerozlišená terminologie vede k nižšímu porozumění mezi vědci, brání rozvíjení detailnějšího výzkumu a efektivnímu porovnání zjištěných výsledků, snižuje efektivitu komunikace, což ovlivňuje i praxi informační vědy.⁵⁷ Interdisciplinarita je dle Hollanda charakterizována integrací, tj. propojováním a syntézou teorií, konceptů a metod vedoucí k ustavení prostoru bez disciplinárních hranic, v němž vznikají nové znalosti, objevují se inovativní řešení a současně se ustavuje nový diskurz. Multidisciplinarita je oproti tomu charakteristická proximitou (blízkostí), ne však transformativností. Jinými slovy můžeme multidisciplinární výzkum popsat jako souběžnou práci odborníků s odlišnou specializací na řešení společného širšího problému, bez snahy sloučit jejich metody a závěry. Odborníci své metody a závěry adaptují pro své potřeby, výjimečně si je od jiných oborů půjčují, nedochází však ke změně samotných oborů. Zatímco multidisciplinární výzkum se hodí pro rychlé nalezení efektivního řešení problému, interdisciplinární výzkum vede k tvorbě nových teorií, metod a integrativních rámců, stejně jako k objevování nových příležitostí.⁵⁸ Interdisciplinarita je tedy pro informační obor z dlouhodobého hlediska přínosnější. Interdisciplinární prostředí i-škol je třeba aktivně podporovat a kultivovat. Interdisciplinarita není přirozená, proto je třeba pro její rozvoj vytvářet podmínky. Brzdícím faktorem pro rozvoj interdisciplinaritý může být

⁵² Podle COX, Richard J., MATTERN, Eleanor, MATTOCK, Lindsay, RODRIGUEZ, Raquel, SUTHERLAND, Tonia. Assessing iSchools. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4). s. 314. ISSN 0748-5786.

⁵³ MADSEN, Dorte. Interdisciplinarity in the Information Field. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*. 2012, **49**(1): 1–7. ISSN 1550-8390. Takovéto zaměňování viz např. THOMAS, James, DRAN, Ray von, SAWYER, Steve. The I-Conference and the Transformation Ahead. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 16–18. ISSN 1550-8366.

⁵⁴ Např. u LARSEN, Ronald L. iSchools. In: BATES, Marcia J., MAACK, Mary Niles (eds.). *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. ed. Boca Raton: CRC Press, 2010, 3018–3023. ISBN 0-8493-9712-x.

⁵⁵ LYONS, Kelly A. Service Science in iSchools. In: *Proceedings of iConference 2010* [online]. 3–6 February 2010, Illinois Urbana-Champaign, USA [cit. 2014-18-06]. Dostupný z: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/14946/KLyons-final-submitted-iConference-service-science-ischools.pdf?sequence=2>.

⁵⁶ KING, John Leslie. Identity in the I-School Movement. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 13–15. ISSN 1550-8366. OLSON, Gary M., GRUDIN, Jonathan. The Information School Phenomenon. *Interactions*. 2009, **16**(2), 15–19. ISSN 1072-5520.

⁵⁷ HOLLAND, George Adam. Information science: an interdisciplinary effort? *Journal of Documentation*. 2008, **64**(1), 7–23. ISSN 0022-0418.

⁵⁸ Tamtéž.

současná univerzitní struktura, proto i-školy hledají cestu, jak z ní „povystoupit“ a současně zůstat součástí univerzity. Vytvoření prostoru mezi tradičními obory umožňuje jejich sblížení a otevírá cestu k řešení širších problémů intelektuálního, praktického či sociálního významu.⁵⁹ Slatkovat je také potřeba rozdílné hodnoty a ekonomiku oborů. Ostatní obory přispívají informačnímu oboru svými teoriemi, konceptuálními modely a principy designu. Jak upozornil M. Eisenberg, současní akademici na i-školách jsou spíše multidisciplinárně orientovaní, jejich žáci však již budou skutečnými interdisciplinárními vědci.⁶⁰ Nová generace informačních profesionálů bude schopna nejen designovat nástroje usnadňující interakce s informacemi, ale také formovat relevantní sociální a politické struktury ovlivňující informační technologie, radit při přípravě plánů a debatovat o zákonech na základě vědeckých poznatků, předkládat společnosti potenciální příležitosti a důsledky plánovaných alternativ. Vedle problému s konceptualizací a s implementací interdisciplinarity se musejí i-školy potýkat také s problémem vykazování interdisciplinárních výzkumů. Není totiž jasné, pod jakými obory vykazovat interdisciplinární výzkumy. I-školy nemají vlastní časopis, ve kterém by mohly publikovat své výsledky a musejí se tedy rozhodovat mezi různými oborovými časopisy, které však jejich výzkumy mohou odmítnout jako okrajové či irrelevantní pro jiný obor a snadno může dojít k situaci, že výzkumný článek, ačkoli je kvalitní, není přijat žádným časopisem. Stejný problém se pak týká hodnocení reputace i-škol, protože není jasné, do jaké kategorie v reputační klasifikaci spadá jejich studijní program.⁶¹

8 Identita i-škol

Identita i-škol je hojně řešeným tématem. Z výše řečeného je patrné, že identita i-škol je nutně flexibilní. I-školy se snaží vyhnout dominantnímu výzkumnému paradigmatu s odkazem na pragmatickou legitimitu. Podle Bruce a spol. je hledání identity oboru kontroverzním cílem. Nese v sobě totiž nebezpečí vyloučení hlasů, odcizení významným partnerům či budování umělých bariér rozvoje kolaborace. Současně přílišná otevřenost znamená povrchní a zjednodušující pohled na hnutí i-škol. I-obor však není jen soutokem dalších oborů, je oborem autonomním, s vlastními teoretickými základy a principy. Identita oboru říká, čím obor je a o co se snaží.⁶² Paradoxně situaci kolem

⁵⁹ WIGGINS, Andrea, SAWYER, Steven. Intellectual Diversity and the Faculty Composition of iSchools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2012, **63**(1), 8–21. ISSN 1532-2890.

⁶⁰ HABERMANNOVÁ, Hana, LORENZ, Michal. iConference 2014: i-Školy, i-obor i Berlín. *Inflow* [online]. 2014. ISSN 1802-9736. [cit. 2014-06-24]. Dostupné z: <http://www.inflow.cz/iconference-2014-i-skoly-i-obor-i-berlin>.

⁶¹ Jak uvádí Cox a spol., 15 ze 17 i-škol v USA, které informují o svém umístění v hodnotících systémech škol na svých stránkách, používá systém U. S. News and World Report. V používané Carnegie klasifikaci je sice kategorie pro LIS školy, ale díky interdisciplinaritě studijních oborů, jako jsou například informační technologie či telekomunikace, se tato kategorie nejevuje jako vhodná pro adekvátní srovnání. Podle svého charakteru pak i-školy spadají do kategorie prestižních nebo prestiž hledajících institucí, u nichž je předpokládána konkurence mezi školami, což je pro změnu v rozporu s rétorikou hnutí i-škol, které prosazuje spolupráci jako předpoklad integrace a tedy interdisciplinarity. Více viz COX, Richard J., MATTERN, Eleanor, MATTOCK, Lindsay, RODRIGUEZ, Raquel, SUTHERLAND, Tonia. Assessing iSchools. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 303–316. ISSN 0748-5786.

⁶² BRUCE, Harry, RICHARDSON, Debra J., EISENBERG, Mike. The I-Conference: Gathering of the Clans of Information. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 11–12. ISSN 1550-8366.

identity i-škol vidí i J. L. King, který ji přirovnává k situaci kolem Hlavy XXII, popisované v románu J. Hellera. Identita oboru se podle Kinga skládá ze dvou druhů identit – identity zděděné po zakládající skupině i-škol, která staví na kritické mase dávající hnutí současnou sílu, a na identitě emergentní prosazující nové vize budoucnosti. I-školy chtějí vypadat podobně jako předchozí typ škol, aby mohly ustavit disciplínu, která bude legalizována ostatními akademiky, současně chtějí vypadat odlišně od ustálené disciplíny, aby si zasloužily status nové školy. King upozorňuje, že identita i-škol je dána méně tím, co si sami akademici na i-školách o sobě myslí, a více tím, co si o i-školách myslí ti, kteří od i-škol něco chtějí nebo je posuzují. Porozumět identitě i-škol lze nejrychleji tak, že se „účastníci hnutí i-škol naučí, co svět od i-škol potřebuje“⁶³. Vyhranění identity i-škol vnímají negativně také Burnett a Bonnici. Současná organizace i-oboru je podle nich rizomorfická, postavená na „kolektivní ideologii“ otevřených sítí⁶⁴ a „krystalizace oborové identity“ by vedla k narušení rizomorfické (pluralitní) struktury a následné „stagnaci v dynamice, otevřenosti a vzájemném propojování“.⁶⁵

9 I-školy jako výzkumný předmět

I-školy vysoce vyzdvihují roli výzkumu. Preferovaný je základní výzkum určený k okamžitému použití, často zaměřený na potřeby průmyslu. Tento výzkum řeší problémy skutečného světa a snaží se o praktický dopad. Pokud i-školy jako samostatná akademická jednotka představují experiment v oblasti vědy a interdisciplinarity, stávají se samy o sobě výzkumným tématem. V současnosti vzniká řada studií o i-školách. Z řady výzkumů zmiňme výzkum D. Wu a spol. zaměřený na výzkumnou profilaci a spolupráci i-škol. V prvním výzkumu D. Wu s kolektivem prozkoumali webové stránky 27 i-škol a Web of Science, aby zjistili původní vzdělání zaměstnanců i-škol, jejich výzkumné zájmy, výzkumné projekty, publikace a agentury, které financují výzkum.⁶⁶ Vzdělání většiny zaměstnanců tvoří z převážné části ve stejném poměru informační studia a knihovnictví a informatika. Ostatní početněji zastoupené dosažené vzdělání představují ekonomika, technika nebo pedagogika, umění a humanitní studia, psychologie, matematika a fyzika, komunikační studia a sociální vědy. Celkem identifikovali 46 výzkumných témat. Při rozdělení i-škol do tří kategorií – informační studia a knihovnictví – LIS (19 škol, 14 z nich s akreditací od ALA); informatika (4 školy) a ekonomika/management (4 školy) jsou nejčastěji zmiňovány v LIS kategorii teorie a praxe vzdělávání, teorie informace, kultura, čtení, informační gramotnost, knihovní management, management informačních zdrojů, management organizací a informační vyhledávání.

⁶³ KING, John Leslie. Identity in the I-School Movement. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4). s. 15. ISSN 1550-8366.

⁶⁴ Rizomorf je metafora označující multidimenzionální, multijazyčnou, metapolitickou a sociotechnickou povahu i-škol charakterizovaných jako ve všech bodech propojených, založených na vztazích místo fixních bodů, dynamicky a konstantně se měnících, bez hierarchie, vnějšku a vnitřku, tedy se strukturou otevřené sítě. BURNETT, Kathleen, BONNICI, Laurie J. Rhizomes in the iField: What Does it Mean to be an iSchool? *Knowledge Organization*. 2013, **40**(6), 408–413. ISSN 0943-7444.

⁶⁵ BURNETT, Kathleen, BONNICI, Laurie J. Rhizomes in the iFiled: What Does it Mean to be an iSchool? *Knowledge Organization*. 2013, **40**(6). s. 413. ISSN 0943-7444.

⁶⁶ Kvůli nedostatku zdrojů byly vyloučeny i-školy v Dánsku a Německu. WU, Dan, HE, Daqing, JIANG, Jiepu, DONG, Wuyi, VO, Kim Thien. Academic Research in iSchools: State and Implications. In: *Proceedings of the 2011 iConference*. ACM: New York, 2011, 203–201. ISBN 978-1-4503-0121-3.

V kategorii informatika jsou zmiňovány inteligentní systémy, adaptivní systémy, HCI a design zaměřený na člověka (Human-centered design), modelování uživatelů, systémy pro podporu rozhodování, neurální sítě. V ekonomické kategorii se objevují e-komerce, HCI a design zaměřený na člověka, sociální web a kolaborativní práce. Zaměstnanci i-škol nejčastěji publikují v *Journal of the American Society for Information Science and Technology*, *Library and Information Science Research* a v *Information Processing and Management*. Z 20 nejvýše hodnocených časopisů je 9 z oblasti LIS, 6 z informatiky. Podle frekvence klíčových slov ve výzkumných článcích jsou nejpobulárnějšími výzkumnými tématy informační vyhledávání, algoritmy, management znalostí, HCI, bezpečnost, soukromí, sociální sítě. V druhém výzkumu D. Wu s kolektivem konstatují, že i-školy nabízejí nejvíce studijních programů spojených s LIS (celkem 16), s informačními technologiemi (celkem 11) a s informačním managementem (celkem 6). Nejvýše hodnocená výzkumná témata jsou informační teorie, management informačních zdrojů a vyhledávání informací. Primárním zdrojem financování projektů z let 2005–2010 jsou federální úřady (604 z 2000 projektů), soukromé společnosti (98 projektů), neziskové organizace (87 projektů). Nejčastějšími státními agenturami jsou The National Science Foundation (NSF), Institute of Museum and Library Services (IMLS), National Institutes of Health/National Library of Medicine (NIH/NLM), dále pak agentury vojenské a medicínské, neziskové organizace z řad nadací a LIS sdružení. Největší společnosti podporující výzkum na i-školách jsou IBM, Google, Intel, HP, Microsoft a další. Mezi i-školami je silná kolaborace na projektech, jen několik málo i-škol je izolovaných (např. Berlínská univerzita).⁶⁷ Wiggins a spol. zkoumali hodnocení prestiže i-škol a síť pro výběrové řízení zaměstnanců. Prestiž školy či fakulty je součástí její identity a souvisí s průběhem výběrových řízení. Autoři zkoumali zaměstnance i-škol, kteří získali minimálně titul Ph.D. Výzkum proběhl v roce 2007 na vzorku 674 zaměstnanců. Stejná data o výběrových řízeních byla získána z nejlépe hodnocených škol informatiky (computer science). Z dat byly sestaveny sítě zobrazující institucionální příslušnost akademiků a obě byly srovnány. V sítích byla pomocí informační entropie změřena diverzita původu akademiků (odkud mají své vzdělání) a diverzita předmětové specializace. V prvním případě výsledek reprezentuje různorodost a současně i pevnost spojení mezi univerzitami, v druhém míru jejich interdisciplinarity. Ačkoli jsou si sítě pro výběr zaměstnanců v případě i-škol a informatik strukturně podobné, síť i-škol je řidší a čerpá z různorodějšího rozsahu pracovišť. Zatímco tato větší různorodost zvyšuje prestiž i-škol, v případě informatik ji naopak snižuje. Sociální výměnná struktura informatik je soudržnější a předpověditelnější. Všechny i-školy s výjimkou informační fakulty Washingtonské univerzity nabírají zaměstnance ze své mateřské instituce – v průměru 13 % zaměstnanců. Z nich je 64 % z oborů Informační a knihovní věda, jen na UCLA (University of California, Los Angeles) je většina přijatých z pedagogiky. Většina zaměstnanců i-škol získala svůj doktorát z informatiky a informační vědy (43 %)⁶⁸ a z knihovní vědy (14 %). Mezi i-školami lze sledovat podle měření informační entropie celkem dvě strategie přijímání zaměstnanců. Jedna podporuje širokou interdisciplinarity (např. univerzita v Michiganu či v Syracusách), druhá sleduje úzké, ovšem do hloubky

⁶⁷ WU, Dan, HE, Daqing, JIANG, Jiepu, DONG, Wuyi, VO, Kim Thien. The state of iSchools: an analysis of academic research and graduate education. *Journal of Information Science*. 2012, **38**(1), 15–36. ISSN 0165-5515.

⁶⁸ V grafu je chybně označeno procentuální zastoupení zaměstnanců s titulem Ph.D. z oboru Informatika a informační věda. Správné číslo je 43 % (nikoli 39 %).

zaměřené specializace (např. univerzity North Carolina a Toronto zaměřené na knihovní vědu, informatiku a informační vědu).⁶⁹ M. E. Pollack zkoumala sociální identitu na i-školách pomocí publikování a spoluautorství akademiků analýzou záznamů v CiteSeer a jejich webových stránek. Celková množina dat obsahuje 1357 publikací od 41 akademiků. Závěrečné výsledky autorka získala použitím metody analýzy sociálních sítí. Pollack sledovala vliv sociální identity na tvorbu klik.⁷⁰ V závěru studie konstatuje, že existuje silná korelace mezi příslušností ke skupině, tvorbou klik a úzkou sítí kolaborace. Členové fakult se vzděláním ve stejné oblasti mají tendenci spolupracovat více než s ostatními členy s jiným vzděláním.⁷¹ Otevřenou otázkou pro další zkoumání zůstává, jak kultivovat a rozvíjet interdisciplinaritu na pracovišti, jak měřit a vykazovat výkonnost a vliv interdisciplinárních výzkumných týmů.

10 I-školy v České republice – výhledy a perspektivy

V Evropě se v současné době k užšímu hnutí i-škol hlásí 15 univerzit, z nichž některé patří k nejprestižnějším: univerzity ve Velké Británii: univerzita v Dublinu, univerzita v Sheffieldu, univerzita v Londýně, univerzita v Glasgow, dále Univerzita v Boras ve Švédsku, univerzita v Amsterdamu, univerzita v Oslo v Norsku, Kodaňská univerzita v Dánsku, univerzita v Tampere ve Finsku, Humboldtova univerzita v Německu, NOVA univerzita v Portugalsku a Porto univerzita tamtéž, Open University of Catalonia ve Španělsku, Polytechnická univerzita v Itálii, Télécom Bretagne ve Francii. V České republice se k širšímu hnutí i-škol hlásí Kabinet informačních studií a knihovnictví na Masarykově univerzitě (MU) v Brně se specializacemi Design informačních služeb, Technologie ve vzdělávání a Informační a datový management. Zájem o hnutí i-škol projevuje i Ústav informačních studií a knihovnictví na Univerzitě Karlově (UK) v Praze s informačním, knihovnickým a knihovnědným zaměřením a specializací Studia nových médií. Ani jedna z českých univerzit nesplňuje zatím podmínky pro přijetí do užšího kruhu i-škol, nicméně zájem o vývoj hnutí projevují obě výše zmiňované instituce, jak dokazuje účast jejich zástupců na i-konferenci 2013 v Berlíně. Hlavním problémem je nedostatek výzkumů, obzvláště takových, které by byly sponzorovány průmyslovými subjekty. Mezi výzkumná témata přibližující Kabinet informačních studií a knihovnictví MU i-školám patří informační chování účastníků webinářů a měření efektivity e-learningových kurzů, management výzkumných dat či sociální faktory ovlivňující tvorbu učící se komunity. Ústav informačních studií a knihovnictví na UK zaměřuje svůj výzkum na uživatelské aspekty informačních systémů zvláště s ohledem na HCI či na vztahy informačních technologií v sociálním kontextu. Obě instituce jsou limitovány konzervativnějším prostředím a nedostatkem lidských zdrojů, protože v České republice nepůsobí dostatek expertů aktivních v oblastech nově se formujících disciplín a informačních povolání. V budoucnu se budou muset obě univerzitní pracoviště zaměřit na vysvětlování svého poslání mezi ostatními akademickými pracovníky. Obor je potřeba propagovat nejen vykazováním vědeckých výsledků, ale také činnostmi podporujícími univerzitu či ostatní obory. Příkladem takových činností jsou například přednášky pro studenty o práci

⁶⁹ WIGGINS, Andrea, SAWYER, Steven. Intellectual Diversity and the Faculty Composition of iSchools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2012, **63**(1),8–21. ISSN 1532-2890.

⁷⁰ Ze sociologie, označení pro neformální zájmové skupiny zformované uvnitř skupiny formální.

⁷¹ POLLACK, Martha E. Reflection on the Future of iSchools from a Dean Inspired by Some Junior Faculty. *Interaction*. 2010, **17**(1), 66–68. ISSN 1072-5520.

s informacemi, workshopy pro doktorandy o bibliometrii, budování kybernetické infrastruktury univerzity či vývoj informačních služeb pro digitální výzkum humanitních oborů (digital humanities). Viditelnost oboru na akademické úrovni zajišťuje nejen podporu vedení univerzity, ale umožňuje přitáhnout pozornost odborníků zajímajících se o informace v jejich vlastním oboru. Přilákáním právě těchto odborníků se otevírá prostor pro výzkum na hranicích oboru a vzrůstající interdisciplinaritu.

Závěr

Hnutí i-škol je vědecká komunita spojující vědce z různých oborů nad fenoménem informace a řešením problémů informační společnosti. I-škola je značka pro informační školy, umožňující těmto vědcům interdisciplinární výzkum a přípravu nových odborníků s odpovídajícím přístupem ke komplexním problémům informační společnosti a informačního průmyslu. Relevantní problémy a identita i-škol leží na průsečíku tří elementů: lidé – informace – technologie. Hlavním řídicím a koordinačním orgánem i-škol je i-Caucus, podle jehož kritérií jsou aspirující pracoviště přijímána do užšího okruhu i-škol. Ne všechny členské i-školy mají v i-Caucus své zástupce. I-Caucus zaštiťuje každoročně i-konferenci, která je otevřená širšímu okruhu i-škol, stejně jako zájemcům z řad vědců jiných oborů. Cílem i-škol je na základě výzkumu interakce lidí a technologií vyvíjet služby a nástroje uspokojující informační potřeby společnosti. Řešením problémů základního výzkumu má hnutí i-škol zvyšovat blahobyt společnosti. Důrazem na interdisciplinaritu potřebnou pro aplikovaný základní výzkum představují i-školy v akademickém prostředí svébytný experiment. Touto strategií usilují i-školy o inovativní vůdcovství v informačním oboru. Vliv hnutí i-škol proniká i do České republiky. Kabinet informačních studií a knihovnictví na Masarykově univerzitě se se svými magisterskými specializacemi řadí do širšího hnutí i-škol. Ústav informačních studií a knihovnictví na Univerzitě Karlově také reflektuje ve svých vzdělávacích programech trendy, které i-školy přinesly. Vliv perspektivy i-škol je také patrný ve výzkumných tématech, jimž se pracoviště věnují.

Literatura:

- BATES, Marcia J. The Invisible Substrate of Information Science. *Journal of the American Society for Information Science*. 1999, **50**(12), 1043–1050. ISSN 1532-2890.
- BERRY III, John N. Don't Dis the LIS "Crisis": Gorman is right to focus his ALA term on library education. *Library Journal*. 2004, **12**(16), 10. ISSN 0000-0027.
- BERRY III, John N. We Must Have Library Education. *Library Journal*. 1998, **123**(3), 82. ISSN 0000-0027.
- BIAS, Randolph G., MARTY, Paul F., DOUGLAS, Ian. Usability/User-Centered Design in the iSchools: Justifying a Teaching Philosophy. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 274–289. ISSN 0748-5786.
- BRUCE, Harry. The Audacious Vision of Information Schools [online]. *International Symposium on the Transformation & Innovation of Library and Information Science*, November 16–17, 2010, Taipei, Taiwan. [cit. 2014-23-06]. Dostupný z: <http://www.glis.ntnu.edu.tw/2010conference/docs/proceeding039-045.pdf>.
- BRUCE, Harry, RICHARDSON, Debra J., EISENBERG, Mike. The I-Conference: Gathering of the Clans of Information. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 11–12. ISSN 1550-8366.
- BURNETT, Kathleen, BONNICI, Laurie J. Rhizomes in the iFiled: What Does it Mean to be an iSchool? *Knowledge Organization*. 2013, **40**(6), 408–413. ISSN 0943-7444.

COX, Richard J., LARSEN, Ronald L. iSchools and Archival Studies. *Archival Science*. 2008, **8**(4), 307–326. ISSN 1389-0166.

COX, Richard J., MATTERN, Eleanor, MATTOCK, Lindsay, RODRIGUEZ, Raquel, SUTHERLAND, Tonia. Assessing iSchools. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 303–316. ISSN 0748-5786.

CRONIN, Blaise. Cutting the Gordian Knot. *Information Processing & Management*. 1995, **31**(6), 897–902. ISSN 0306-4573.

DEBONS, Anthony, HARMON, Glynn. The I-Conference in Retrospect. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 19–21. ISSN 1550-8366.

DILLON, Andrew. What it Means to be an iSchool. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2012, **53**(4), 267–273. ISSN 0748-5786.

DILLON, Andrew, NORRIS, April. Crying Wolf: An Examination and Reconsideration of the Perception of Crisis in LIS Education. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2005, **46**(4), 280–298. ISSN 0748-5786.

DILLON, Andrew, RICE-LIVELY, Mary Lynn. Passing the Taxi-Driver Test. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 22–23. ISSN 1550-8366.

DURRANCE, Joan. C. Competition or Convergence? Library and Information Science Education at a Critical Crossroad. *Advances in Librarianship*. 2004, **28**, 171–198. ISSN 0065-2830.

GORMAN, Michael. Whither library education? *New Library World*. 2004, **15**(9–10), 376–380. ISSN 0307-4803.

GROTZINGER, Laurel A. Curriculum and Teaching Styles: Evolution of Pedagogical Patterns. *Library Trends*. 1986, **34**(3), 451–468. ISSN 1559-0682.

HABERMANNOVÁ, Hana, LORENZ, Michal. iConference 2014: i-Školy, i-obor i Berlín. *Inflow* [online]. 2014. ISSN 1802-9736. [cit. 2014-06-24].

Dostupné z: <http://www.inflow.cz/icofconference-2014-i-skoly-i-obor-i-berlin>.

HARMON, Glynn. The First I-Conference of the I-School Communities. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 9–10. ISSN 1550-8366.

HECKMAN, Robert, SNYDER, Jaime. The Role of the Arts in an iSchool Education. In: *Proceedings of iConference 2008* [online]. 28 February – 1 March 2008, California, USA [cit. 2013-17-06]. Dostupný z: http://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15078/PA3-1_iconf08.pdf?sequence=2.

HOLLAND, George Adam. Information science: an interdisciplinary effort? *Journal of Documentation*. 2008, **64**(1), 7–23. ISSN 0022-0418.

CHILDERS, Thomas A. Adventures with the “L” Word: The Drexel Chronicle. *Library Journal*. 1998, **123**(3), 112–113. ISSN 0000-0027.

iSchools. Leading and promoting the information field. [online]. [cit. 2014-07-30].

Dostupný z: <http://ischools.org/>.

KALIPER Advisory Committee. *Educating Library and Information Science Professionals for a New Century: The KALIPER Report* [online]. Executive Summary. July 2000 [cit. 2010-06-14].

Dostupný z: <http://durrance.people.si.umich.edu/TextDocs/KaliperFinalR.pdf>.

KAMPOV-POLEVOI, Julia, MOSTAFA, Javed. Online Learning at iSchools – Review of Current Offerings. In: *Proceedings of iConference 2009* [online]. 8–11 February 2009, North Carolina, USA [cit. 2014-18-06]. Dostupný z:

<https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15330/iConfJKP26JMfinal.pdf?sequence=2>.

KARUNAKARAN, Arvind, KIM, Hyun-Woo, KHABSA, Madian. iSchools and Social Identity – A Social Network Analysis. In: *Proceedings of iConference 2009* [online]. 8–11 February 2009, North Carolina, USA [cit. 2014-18-06].

Dostupný z: <http://www.personal.psu.edu/mxk479/papers/icofconference09.pdf>.

KING, John Leslie. Identity in the I-School Movement. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4) 13–15. ISSN 1550-8366.

- KRISTL, Carol. UCLA Library School Drops the "L" Word. *American Libraries*. 1999, **30**(6) 34–36. ISSN 0002-9769.
- LARSEN, Ronald L. iSchools. In BATES, Marcia J., MAACK, Mary Niles (eds.). *Encyclopedia of Library and Information Sciences*. 3. ed. Boca Raton: CRC Press, 2010, 3018–3023. ISBN 0-8493-9712-x.
- LYONS, Kelly A. Service Science in iSchools. In: *Proceedings of iConference 2010* [online]. 3–6 February 2010, Illinois Urbana-Champaign, USA [cit. 2014-18-06]. Dostupný z: <https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/14946/KLyons-final-submitted-iConference-service-science-ischools.pdf?sequence=2>.
- LIFER, Evan St., ROGERS, Michael. ALISE. Cutting "L" Word from Mission. *Library Journal*. 1998, **123**(3), 97. ISSN 0000-0027.
- MADSEN, Dorte. Interdisciplinarity in the Information Field. *Proceedings of the American Society for Information Science and Technology*. 2012, **49**(1), 1–7. ISSN 1550-8390.
- MARCO, Guy A. The Demise of the American Core Curriculum. *Libri*. 1994, **44**(3), 175–189. ISSN 0024-2667.
- MARCUM, Deanna B. Transforming the Curriculum; Transforming the Profession. *American Libraries*. 1997, **27**(1), 35–38. ISSN 0002-9769.
- MEZICK, Elizabeth M., KOENIG, Michael E. D. Education for Information science. In: CRONIN, Blaise (ed.). *Annual Review of Information Science and Technology*. Medford: Information Today. 2008, **42**(1), 593–624. ISBN 987-1-57387-308-6.
- MIKSA, Francis L. Library and information science: two paradigms. In: VAKKARI, Pertti, CRONIN, Blaise (eds.). *Conceptions of library and information science. Historical, empirical and theoretical perspectives*. London: Taylor Graham, 1992, 229–252. ISBN 0-947568-52-2.
- OLSON, Gary M., GRUDIN, Jonathan. The Information School Phenomenon. *Interactions*. 2009, **16**(2), 15–19. ISSN 1072-5520.
- PETTIGREW, Karen E., DURRANCE, Joan C. KALIPER: Introduction and Overview of Results. *Journal of Education for Library and Information Science*. 2001, **42**(3), 170–180. ISSN 0748-5786.
- POLLACK, Martha E. Reflection on the Future of iSchools from a Dean Inspired by Some Junior Faculty. *Interaction*. 2010, **17**(1), 66–68. ISSN 1072-5520.
- ROEGGE, Kathy. Trends in Library and Information Science Education Programs. *Metropolitan Library System* [online]. 2009, **3**(11) [cit. 2010-06-14]. Dostupný z: http://www.mls.lib.il.us/announce/2009/03_11/trends.asp.
- TENOPIR, Carol. Educating Tomorrow's Information Professionals Today. *Searcher* [online]. 2002, **10**(7) [cit. 2010-06-14]. Dostupný z: <http://www.infotoday.com/searcher/jul02/tenopir.htm>.
- The iSchools Caucus [online]. [cit. 2010-08-09]. Dostupné z: <http://www.ischools.org/>.
- THOMAS, James, DRAN, Ray von, SAWYER, Steve. The I-Conference and the Transformation Ahead. *Bulletin of the American Society for Information Science and Technology*. 2006, **32**(4), 16–18. ISSN 1550-8366.
- THOMPSON, Richard A. I-School Curricula: How Wide? How Deep? In: *Proceedings of iConference 2008* [online]. 28 February – 1 March 2008, California, USA [cit. 2014-18-06]. Dostupný z: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15073/PA1-4_iconf08.doc.pdf?sequence=4.
- Van HOUSE, Nancy A., SUTTON, Stuart A. The Panda Syndrome: An Ecology of LIS Education. *Journal of Education for Library and Information Science*. 1999, **37**(2), 131–147. ISSN 0748-5786.
- WALLACE, Danny P. The iSchools, Education for Librarianship, and the Voice of Doom and Gloom. *The Journal of Academic Librarianship*. 2009, **35**(5), 405–409. ISSN 0099-1333.
- WIGGINS, Andrea, McQUAID, Michael J., ADAMIC, Lada A. Community Identity: Peer Prestige and Academic Hiring in the iSchools. In: *Proceedings of iConference 2008*. [online]. 28 February–1 March 2008, California, USA. [cit. 2014-06-11]. Dostupný z: <https://www.ideals.illinois.edu/handle/2142/15079>.

WIGGINS, Andrea, SAWYER, Steven. Intellectual Diversity and the Faculty Composition of iSchools. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2012, **63**(1), 8–21. ISSN 1532-2890.

WILDERMUTH, Barbara M., POMERANTY, Jeffrey, OH, Sanghee, YANG, Seungwon, FOX, Edward A. I-Schools as a Natural Home for Digital Libraries Education. In: *Proceedings of iConference 2009* [online]. 8–11 February 2009, North Carolina, USA [cit. 2014-23-06]. Dostupný z: https://www.ideals.illinois.edu/bitstream/handle/2142/15337/DL_in_i-schoolspaper-final2009-01-27.pdf?sequence=2.

WISE – Web-based Information Science Education. [online]. [cit. 2014-28-07]. Dostupný z: <http://www.wiseeducation.org/>.

WU, Dan, HE, Daqing, JIANG, Jiepu, DONG, Wuyi, VO, Kim Thien. Academic Research in iSchools: State and Implications. In: *Proceedings of the 2011 iConference*. ACM: New York, 2011, 203–201. ISBN 978-1-4503-0121-3.

WU, Dan, HE, Daqing, JIANG, Jiepu, DONG, Wuyi, VO, Kim Thien. The state of iSchools: an analysis of academic research and graduate education. *Journal of Information Science*. 2012, **38**(1), 15–36. ISSN 0165-5515.

ZHANG, Ping, BENJAMIN, Robert I. Understanding Information Related Fields: a Conceptual Framework. *Journal of the American Society for Information Science and Technology*. 2007, **58**(13), 1934–1947. ISSN 1532-2890.